

Indhold:

Ludvig Matthias Lindeman (med Portræt). — Ludvig og Anne Marie. — De sidste Begivenheder. — Nyheder.

Ludvig Matthias Lindeman.

Tonekunsten viser sig ikke sjelden nedarvet i Slægten, enten det nu kommer af, at Evnen virkelig er en arvelig Spire, eller af, at denne Evne i særdeles Grad fremloffes og udvikles hos de Unge i en Familie, hvor Musik daglig øves, eller — hvad der vel er det Rimeligste — af begge Grunde. Kunstens Historie kjender flere berømte musikalske Slægter; istedetfor alle andre Egenskaber behøve vi kun at pege paa den bachske St. med den uforlignelige Johan Sebastian og hans elleve Sønner i sin Midte. I det Smaa vil vel Enhver af Erfaring og Dmtale vide Bessked om flere Familjer, hvor musikalsk Evne og Interesse igjennem flere Slægtfølger har været forplantet. I vort Fædreland gives dog neppe noget mere fremtrædende Exempel, end den Lindemanske Familie, hvis musikalske Slægtfædre naa langt op i de foregaende Aarhundreder, og hvis kunstneriske Tradition ad en anden Vej ogsaa staar i Forbindelse med den bachske Skole. Vor Lindemans Fader, den i 1857 afdøde Organist Ole Andreas Lindeman, var nemlig en Discipel af Kapelmester Wernicke, der atter havde faaet Undervisning af Emmanuel Bach. Den gamle Lindeman var en grundig og nidkær Mand, der betragtede Tonekunsten som en alvorlig Livsopgave, og han opnaaede ogsaa, at fire af hans Sønner og en Datter alle opnaaede en hæderlig Rang blandt Kunstens theoretiske og praktiske Dyrkere. (Se hans Nekrolog i Illustreret Nyhedsblad 1857).

Af denne Slægt og denne Skole er altsaa vor Ludvig Matthias Lindeman udgaaen. Han er født i Trondhjem den 28 November 1812. Allerede meget tidlig viste han ualmindelige musikalske Evner, og tolv Aar gammel lod han sig med Bifald høre som Pianist paa offentlige Koncerter i Trondhjem. Med Orgelet blev han ogsaa fra Barnsben fortrolig, ligesom han af sin Fader indviedes i Harmoni og Komposition. Sin Skoledannelse fik han forresten væsentlig ved egen Flid og privat Undervisning, idet han idethele kun i et Aar har besøgt en Skole i Trondhjem.

Paaskefasten 1833 kom han til Kristiania, og den følgende første Paaskefest spillede han for første Gang Orgelet i Vor Frelvers Kirke, hvor hans ældre Broder Jakob Andreas (senere bød som Sognepræst), da var ansat som Organist. Senere gjorde han jevnlig Tjeneste som dennes Medhjælper og var forresten henvist til at søge sin Underholdning ved Musikinformationer, ligesom han ogsaa spillede Bas i Theatrets Orkester, medens han ved Siden deraf læste til Examen artium fornemmelig under Thistedahls Vejledning. Han dimitteredes til Universitetet i 1835. I Matematik havde han imidlertid kun nydt nogle Ugers Undervisning og opnaaede saaledes kun tredje Karakter i dette Fag, hvilket han siden con amore har studeret, og for hvilket han netop har ualmindelige Anlæg.

Efter fuldendt Anden-Examen 1836 begyndte han paa det theologiske Studium, men hendroges mere og mere til Musikken, for hvilken han endelig opgav alt Andet. I 1839 ansattes han, efter Broderens Fraflyttelse, som Organist ved Vor Frelvers Kirke samt Cantor og Sanglærer ved Waisenhuset og Borger-skolen og 10 Aar senere tillige som Lærer i Musik ved det praktisk-theologiske Seminarium. Sin Post ved Borger-skolen har han senere opgivet for at vinde mere Tid til musikalske Arbejder, fornemmelig til Samling og Bearbejdelse af norske Folke-melodier, hvortil Stortinget har bevilget ham Stipendium.

Han var med at stifte det philharmoniske Selskab, af hvis Bestyrelse han i en lang Aarrække har været Medlem.

Hans Arbejder, der har været baade mange og fortjenstfulde, bestaa dels i originale Kompositioner, dels i harmonisk Bearbejdelse, fornemmelig af Koraler og Folke-Melodier. Til de første høre tvende Kantater, opførte i Anledning af Kong Karl Johans Død

Ludvig Matthias Lindeman.

og Oscars Thronbestigelse, et Melodram til „Campbellerne, flere Sangvariteter, Salme- og Vise-Melodier, Fuger og Fantasier for Orgel o. s. v. En stor Del af dette henlaa i Manuskript, og han havde netop begyndt at træffe Foranstaltninger til Udgivelse af Udskiltigt, f. Ex. en stor Klaver-Sonate, da det Altkammeret gik op i Luer ved Branden af hans Hus i November 1858, der foruden hans Manuskripter tillige fortærede et udsøgt musikalsk Bibliothek. Tilfældigvis blev kun en Samling af optegnede Folkemelodier reddet, og det er ogsaa disse, tilligemed Korallerne, som han hidenefter har ofret sit væsentligste Arbejde.

Allerede Indsamlingen af Folke-Melodierne er en vanskelig Opgave, der kræver baade Indsigt og opofrende Taalmodighed. Som bekendt, holde mange af dem paa at forsvinde fra Folkets Læber, og det er ofte kun hos enkelte Gamle, der bo i en Afkrog langt fra Bygden, at de bedste endnu ere ilive. Og hos dem sidde de ikke altid løst; Samleren, der vandrer omkring med sin Randsel paa Ryggen, og som endelig har faaet en saadan Sanger eller Sangerisse opspurgt, maa anvende baade Penge og Overtalelser for at faa dem til at rykke ud med, hvad de kunne, ja alleroftest selv begynde at synge for dem for at sætte dem i Stemning og bringe dem paa Glid. Saaledes har nu Lindeman vandret om i mange Somre i forskellige Egne. Men det Forraad, han har bragt tilveje, er ogsaa forbausende rigt baade i Henseende til Omfang og Indhold, og det gjør godt at erfare, at vort Folk ejer baade saa mange og saa gode Melodier i sin Midte.

Men det er ikke blot Raastoffet, som Lindeman har budet Publikum. Medens han paa den ene Side med den største Trofasthed og Samvittighedsfuldhed har gjengivet Melodierne fra Folkemunden, har han paa den anden Side underkastet dem en Behandling af den modneste harmonistiske Kunst og saaledes dog draget dem op i en højere Sphære og ladet dem fremtræde i et forklaret Lys. Heri laa atter en Opgave med ejendommelige Vanskeligheder. Bore ægteste Folkemelodier har ikke den harmoniske Lethed og Mæghed, som de sjældneste, der, umiddelbart fødte af et lyst og letvindt Samliv, i Regelen hvile paa saa og nærliggende Grundafforder og synes oprindelig anlagte paa en af sig selv flydende Flerstemmighed. De nordiske Sange, mere det ensomme, ofte tungt kjæmpende Hjertes Udstrømninger, ere ogsaa mere haardnakket enslydende, bevæge sig ofte i sælsomme Tone-Overgange og skjule Harmonien i sit dunkle Dyb, ville ligesom nødig give den fra sig og lægge den klart ud. Den harmoniske Behandling vil let vise sig som en fremmed Tvang, som de kun med Modstræben underkaste sig, og man skal lytte længe og fint for at høre udaf dem og saaledes virkelig løse de bundne Harmonier, der slumre i deres Indre. Det indsees let, at for at høje et tilfyneladende saa gjenstridigt Stof i Harmoniens Former, maa man paa den ene Side være fuldkommen hjemme i disse Former og haandtere dem med Overlegenhed, paa den anden Side have en inderlig Fortrolighed med Stoffet for ligesom at aflokke det sin Hemmelighed og trænge igjennem dens haarde Skal til dets bløde, harmoniske Kjerne — tvende Egenskaber, hvori Saa ville kunne kæmpes med Lindeman. Han er anerkjendt som en sjelden fuldbendt theoretisk og praktisk Harmonist, der i de vanskeligste Former bevæger sig med fuldkommen Lethed og Frihed, og han udmærker sig saavel i sine originale Kompositioner som i sine Bearbejdelser, fornemmelig ved en paa engang flydende og karakteristisk Stemmeførelse — et Kjendetegn paa det sande Mesterskab. Og i de norske Folke-Melodier, som han i en lang Række af Aar med opofrende Kjærlighed har opsoget paa deres vidtspredte Hjemsteder, har han vistnok levet sig mer ind, end nogen Anden. Han har derfor ogsaa i sine „Eldre og nyere Fjeldmelodier“, der fremdeles fortættets, grundet et sandt Nationalverk af stedse blivende Værd og Betydning. Man kan her maafe endog et Øjeblik tvivle, om virkelig alle disse Melodier, hvoraf dog endel ere forholdsvis ubetydelige, fortjente en saa omhyggelig Bearbejdelse, og om ikke den blotte Optegnelse af en og anden Melodi-Variant kunde været tilstrækkelig. Men ialfald kunde man ønske, at et Udvalg af de bedste Melodier kunde udkomme i en Godtfejds-Udgave, for saaledes at blive til-

gjængelige for et større Publikum, der ikke kan anskaffe sig det store Verk.

Imidlertid ere „halvhundrede Fjeldmelodier harmoniserede for Mandstømmer“ udkomne og kunne ikke noksom anbefales Sangforeninger. En af disse Melodier: „Guldra aa en Elland“ er gjennemkomponeret med Variationer for Solo-kvartet og er udentvivel noget af det Største og Skønneste, som denne Sangart kan frembringe, men udtræver vistnok især en temmelig udviklet Tenor.

Lindeman har ogsaa ellers virket meget til Sangens Udbredelse fornemmelig blandt Almuen, idet han f. Ex. har forsynet D. Vigs Samling af „Sange og Rim“, Jensens Lesebog, Reitan's Sangsamling osv. med Melodier, hvoriblandt mange af egen Komposition. Og for de Mange, som fra alle Kanter af Landet søge ham i musikalsk Grinde, er han stedse den villigste Raadgiver og Vejleder.

For et halvt Snes Aar siden lod han i Morgenbladet indføre en Recension over et Skrift af J. D. Behrens om den lutherske Salmesang, som drog en temmelig hidvig Kloisefje efter sig. Denne Sag vilde forresten ikke have været værd her at nævne, naar den ikke havde havt den for vore smaa Musikforholde ikke vigtige Følge, at Lindemans Sangvariteter ere blevne udelukkede af de Sangforeningers Repertoire, som staa under Hr. Behrens's mere eller mindre umiddelbare Indflydelse, og at hans Kvartetter af den Grund ere blevne langt mindre kjendte, end de fortjene.

Som Organist staar L. paa et anerkjendt højt Trin, skjønt han ikke synderlig elsker at fremtræde som Orgelvirtuos. Som Leder af Kirkesangen har han blandt Andet den Fortjeneste at have virket til Indførelse af et livligere Tempo i Korallerne og til at fordrive den overdrevent langsomme og slæbende Salmesang, der — i Lighed med al Elendrian — tilsidst vistnok vilde have havt den Følge at vække umodne Reformbestræbelser og Lyst til at bringe verdslige Vise-Rythmer ind i Kirken.

Ludvig og Anne Marie.

(Oversat og bearbejdet efter Melchior Meyr).

(Fortf. fra No. 27).

Den næste Morgen valgte Ludvig en passende Tid og gik uforfærdet ned i Stuen, hvor hans Foreldre vare alene. Han gik hen til sin Far og sagde: „Far, jeg har Noget at tale med dig om.“ Gubben satte et mørkt Ansigt op, som viste, at alle rede Noget af Sønnens Opførelse igaar var kommet ham for Øre. „Naa, det falder sig nok saa godt,“ svarede han, „for jeg har ogsaa Noget at snakke med dig om.“ Og idet han foragteligt maalte ham med Øjnene, vedblev han: „Sig mig nu, hvad skal jeg gjøre ved dig! Du bryder dig altsaa ikke om nogen Ting? Her sidder jeg og din Mor og tror, at du er ude blandt Folk, som du har Væge af, og saa kaster du Pengene dine bort paa sli en —“

„Skjænd hende ikke!“ afbrød Ludvig ham, „Anne Marie er en brav og skikkelig Jente! Og siden det nu maa frem, saa vil jeg sige dig det strax, at hun og ingen Anden blir min Hustru! Jeg har villet lyde Der, jeg har strævet til det, alt det jeg har aarbet; men det vil ikke gaa — jeg kan ikke leve uden Anne Marie! Det har jeg sagt hende igaar, og hun har sagt det Samme til mig, og vi har lovet hinanden for Gud i Himlen, at vi vilde blive hinanden tro, og vi vil holde vort Ord!“

Den Gamle var som forstenet. Han saa fornemmelig forfrækket paa ham, som om han troede, at Guiten var blevet gal, og fik med Nød og neppe de Ord frem: „Hvad vil du gjøre —?“ — Ludvig gjentog i en bestemt, men tillige bedende Tone: „Jeg vil have Anne Marie tilægtes, jeg kan ikke Andet, Far!“

Storbonden skvat ivejret, hans Næve knyttede sig, han skals over alle Lemmer. Han spurte: „Hvad vil J da leve af?“ — Ludvig svarede: „Anne Marie er ikke saa rent fattig; hun har ogsaa Noget, næsten 500 Species, og med det, jeg faar —“ „Saa?“ sagde den Gamle, „hvem tror du gir dig Noget?“ — „Nu,“ svarede Ludvig, „du vilde da vel lade mig —“

Den Gamle lo med bitter Gaan. „Hvad!“ sagde han, „indbilder du dig, at jeg gir mine Penge ud for at faa sli en Sønnefane? Er du fra Sans og Samling? Ikke en Skilling faar du af mig.“

„Giv dig, Ludvig!“ raabte Moderen, som forfærdet havde staaet ved Siden af ham, „for Guds Skyld, giv dig! Han gjør det ikke; han kan ikke gjøre det! Er du da gaat aldeles fra Videt?“ „Nej,“ svarede Ludvig bestemt, „jeg har endnu mit Vid i godt Behold, og jeg gir mig ikke, for jeg har overtænkt vel, hvad jeg gjør. Anne Marie blir min Hustru, hvordan det gaar —, det er mit sidste Ord!“

Nu var den Kraft, hvormed Storbonden havde behersket sin Brede, sluppen op. „Hvorledes!“ skreg han til sin kjæffe Søn, „du understaar dig at trodse mig? Saa vidt driver du din Uforskamethed? Dit unyttige Drog! Din frække Usling! Du vil gifte dig med hende? En Tiggertøs? Din Toff! Ser du ikke, at det slette Menneffe flister efter dine Penge?“ — Ludvig havde rolig modtaget alle de Smædeord, som gik ud over ham selv; men ved de sidste Ord for han op. „Anne Marie er det retskafneste Menneffe under Solen! Den, som siger Andet, er en Løgner!“ — Den Gamle løftede sin Arm og gjorde et Skridt henimod den oprørske Søn for at slaa ham til Jorden; men Moderen kastede sig imellem. „For Himlens Skyld!“ raabte hun til sin rasende Mand, „gjør ikke det! Ser du ikke, der staar Folk derude?“ Faderen lod Armen synke, men kun for at angribe ham desto haardere med Ord.

Vi vil ikke gjentage dem. Bredden er et Slags Uffind. Den, der er vred, kan af sit fulde Hjerte sige Ting, hvis Ubillighed han ved roligt Blod bedre skulde kunne indse end nogen Anden. De Ord, som denne Morgen fremdeles faldt Storbonden jaavel som hans Søn i Munden, vare ikke deres. Endnu en Gang for Gubben løs paa Ludvig for at slaa ham ned for sine Fjodder; endnu engang gik Moderen imellem og holdt hans Arm tilbage. Endelig raabte han skummende af Raseri: „Bort med dig! Ud af Huset! Du er ikke længere min Søn! Bort!“ Og Ludvig svarede: „Vær ikke ræd, jeg skal nok gaa, og du skal aldrig faa se mig mere!“ Han aabnede Døren og gik ud. Moderen vilde sætte efter ham; men Storbondens Rjæmpearm holdt hende tilbage. „Lad ham gaa, han skal bort; jeg vil aldrig se ham mere for mine Øjne!“

I et Slags Modets Berufelse gik Ludvig op paa sit Kammer, pakkede de nødvendige Klædningsstykker i et Tørklæde og gik med sin Bylt gjennem Haven ud paa Marken. Han følte sig ordentlig vel tilmode. Han vilde tage Havn over sin Far, og han vidste, hvorledes han kunde faa gjort det. Igaar havde han tilfældigvis hørt, at en lang ude Beslægtet i nedre Ries skulde have en Tjenestegut. Til ham vilde han gaa og tage Tjeneste hos ham. Han vilde til Skam for sin rige Far tjene som Gaardsgut og holde ud saa længe, indtil hans Far bad ham at komme tilbage og tage Anne Marie tilægtes. Hende vilde han skrive til og nøje fortælle hende, hvor tappert han havde holdt sig. Nu troede han, at han havde gjort Alt godt igjen imod hende. Han følte, at han var Mand, og var tilfreds med sig selv, og, vi havde nær sagt, ogsaa med sin Skjæbne.

Den Landsby, som han tænkte at gaa til, var omtrent tre Mil borte. Paa Vejen henigjennem Marken mødte han flere Menneffer, som saa forundrede paa ham; tilsidst traf han ogsaa sin Broder Andreas, som spurte, hvor han skulde hen. „Ud i den vide Verden,“ raabte Ludvig til ham. — „Hvorledes skal jeg forstaa det?“ spurgte Andreas. — „Far har ikke Brug for mig længer; gaa hjem og sig ham, hvor du har truffet mig!“ Og afsted jatte han. Andreas gik lidt hurtigere hjem, end han ellers skulde have gjort og udrettede sit Urinde. Moderen fik paany Taarer i Øjnene; men den Gamle raabte: „Lad ham rende, hvorhen han vil, den unyttige Sluf! — Jeg sender ikke Bud efter ham!“ Den stilsærdige Andreas gik hen til Moderen og sagde trøstende: „Han kommer nok igjen.“

(Fortsættes.)

